

Бульбенюк С.С.,
доцент кафедри політичних технологій,
кандидат політичних наук, доцент,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ДИСКУРСИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ І МОЖЛИВОСТІ

2022-й увійде у вітчизняну та світову історію як рік найбільшої у ХХІ столітті трагедії – повномасштабної російсько-української війни, але водночас із викликами, які постали перед Українською державою та громадянським суспільством, слушно вести мову про можливості, які формуватимуться найближчими роками. На наше переконання, спираючись на дискурс викликів і можливостей державної влади в Україні – воєнній та поствоєнній – варто виокремити для дослідження соціальний та інформаційний виміри системи національної безпеки, тому що саме названі виміри є надзвичайно важливими нині.

«Національна безпека» - поняття, яке в останні роки з цілком об'єктивних причин стало одним з найбільш затребуваних в суспільному та науково-політологічному дискурсі України. Найчастіше назване поняття розглядається доволі однобічно: як комплекс заходів і напрям державної політики, метою яких є захист державного суверенітету та територіальної цілісності. Втім, поняття «національна безпека» в сучасній політичній науці має більш широке тлумачення. Так, вітчизняний дослідник А. Корнієвський в «Політичній енциклопедії» зазначає, що «національна безпека - це здатність країни зберігати цілісність, суверенітет, політичні, економічні, соціальні та інші основи суспільного життя і виступати як самостійний суб'єкт міжнародних відносин» [1, с. 489]. Як бачимо, важливим аспектом національної безпеки виступає спроможність держави – центрального політико-правового інституту політичної системи будь-якої країни – забезпечувати стабільність і водночас сприяти розвитку її політичної, економічної та соціально-культурної підсистем.

Власне завдання забезпечення стабільності – політичної, економічної та соціально-культурної – є центральним для державної влади в Україні наразі, за умов повномасштабної російської агресії, водночас саме це завдання та його повноцінна реалізація у поствоєнний період стане фундаментом швидкої й успішної відбудови нашої країни. На яких засадах може і має бути досягнута реалізація названого завдання? На нашу думку, насамперед на засадах забезпечення безпеки кожного громадянина України. Безпеки у найширшому розумінні – від філософсько-аксіологічної до безпосередньо екзистенційної. За таких умов безпека кожного окремого громадянина – та цінність, яка може об'єднати українське суспільство, дати йому новий поштовх для розвитку і розкрити його потенційні можливості. Як справедливо зауважують академік В. Горбулін (директор Національного інституту стратегічних досліджень у 2014 – 2018 рр.) та професор А. Качинський (радник директора НІСД у вказаний період): «Заходи, спрямовані на забезпечення безпеки особистості, мають відображати систему її життєво важливих інтересів у політичній, економічній, екологічній та інших сферах» [2, с. 81].

Розробка і впровадження комплексу реформ цілісного характеру, спрямованих на формування системи сприяння створенню безпечного середовища життєдіяльності для кожного громадянина з боку Української держави на всіх рівнях її функціонування – це одне з першочергових завдань у царині забезпечення національної безпеки. Ефективна стратегія національної безпеки України у поствоєнний період може бути реалізована тільки в умовах, коли одним із ключових векторів взаємодії базових інститутів держави і громадянського суспільства стане їхня співпраця на шляху утвердження програми формування внутрішнього виміру безпеки як основи вказаної системи. Варто пам'ятати, що вітчизняний соціум матиме глибокі травми, спричинені війною і випробуваннями, тож подібна стратегія матиме і важливе додаткове спрямування – своєрідний психотерапевтичний ефект.

Нині для нашої країни не менш важливим аспектом формування внутрішнього виміру системи національної безпеки, який не можна жодним

чином обійти дослідницькою увагою, є також інформаційна безпека. Проблематика забезпечення інформаційної безпеки надзвичайно актуалізувалася з об'єктивних причин в останні роки, коли такі назви, як: «гібридна війна», «ментальна війна», «інформаційна війна», «інформаційний простір» та інші, почали формувати порядок денний топ-новин політичного та соціального спрямування у вітчизняних ЗМІ, а також стали предметом пошуково-евристичної зацікавленості багатьох українських дослідників у царині політичних наук. Перегляд дискусійної парадигми як на рівні науково-академічних обговорень, так і на рівні політико-управлінської діяльності, у свою чергу, сприятиме становленню і закріпленню якісно інших форм інформаційно-комунікативної взаємодії ключових акторів на вітчизняному політичному полі.

Важливою складовою інформаційної безпеки є формування розвиненого рівня інформаційної культури громадян. Інформаційна культура – це «вміння цілеспрямовано працювати з інформацією, використовуючи для отримання, обробки та передавання її комп'ютерну інформаційну технологію, сучасні технічні засоби і методи». Окрім того, значимою складовою інформаційної культури нині є «уміння адекватно формалізувати знання та уміння адекватно інтерпретувати формалізовані описи» (визначення І. Боднар) [3, с. 41].

Тому майбутні дослідження безпекової стратегії України, на нашу думку, мають бути зосереджені зокрема на таких прикладних завданнях:

1) створення ефективних моделей соціального та інформаційного вимірів системи національної безпеки, які сприяли б формуванню умов атмосфери екзистенційної захищеності в Українській державі та у вітчизняному соціумі;

2) залучення фахівців (можливо, й іноземних) з метою конструювання якісно іншого міжнародного іміджу України як держави-Переможниці з понад тисячолітньою власною (!) історією, складним і подекуди трагічним сьогоденням та визначеним європейським майбутнім.

Список використаної літератури

1. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К. : Парламентське вид-во, 2012. 808 с.
2. Горбулін В. П., Качинський А. Б. Засади національної безпеки України : Підручник. К. : НІСД, 2008. 305 с.
3. Боднар І. Р. Сучасні реалії інформаційного суспільства : проблеми становлення та перспективи розвитку : Монографія. Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2013. 320 с.

Дудко І.Д.,
д.політ.н., професор,
професор кафедри парламентаризму
Навчально-наукового інституту публічного
управління та державної служби
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

КРИМСЬКА ПЛАТФОРМА -2: ОСОБЛИВОСТІ, ПОСТАНОВКА ЗАВДАНЬ, ПЕРСПЕКТИВИ

Проведення в серпні 2022 Кримської платформи-2 як міжнародної консультативно-координаційної зустрічі представників світової спільноти з питання деокупації Криму дає можливість визначити не тільки формат заходу, а його значення в системі міжнародних подій та здобутків української дипломатії у вимірі відновлення територіальної цілісності та перспектив підтримки безпекових інтересів України на міжнародній арені.

Якщо перший установчий саміт 2021 року Кримської платформи був орієнтований переважно на актуалізацію проблеми окупованого Криму в міжнародній дипломатії з окресленням рівня перспектив підтримки національних інтересів України з боку світових лідерів [1], другий саміт став демонстрацією стійкої проукраїнської коаліції світової спільноти щодо деокупації Криму та переведення відповідного питання з площини захисту базових принципів міжнародного права у площину нагальної потреби захисту безпеки та стабільності усєї Європи.